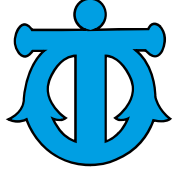




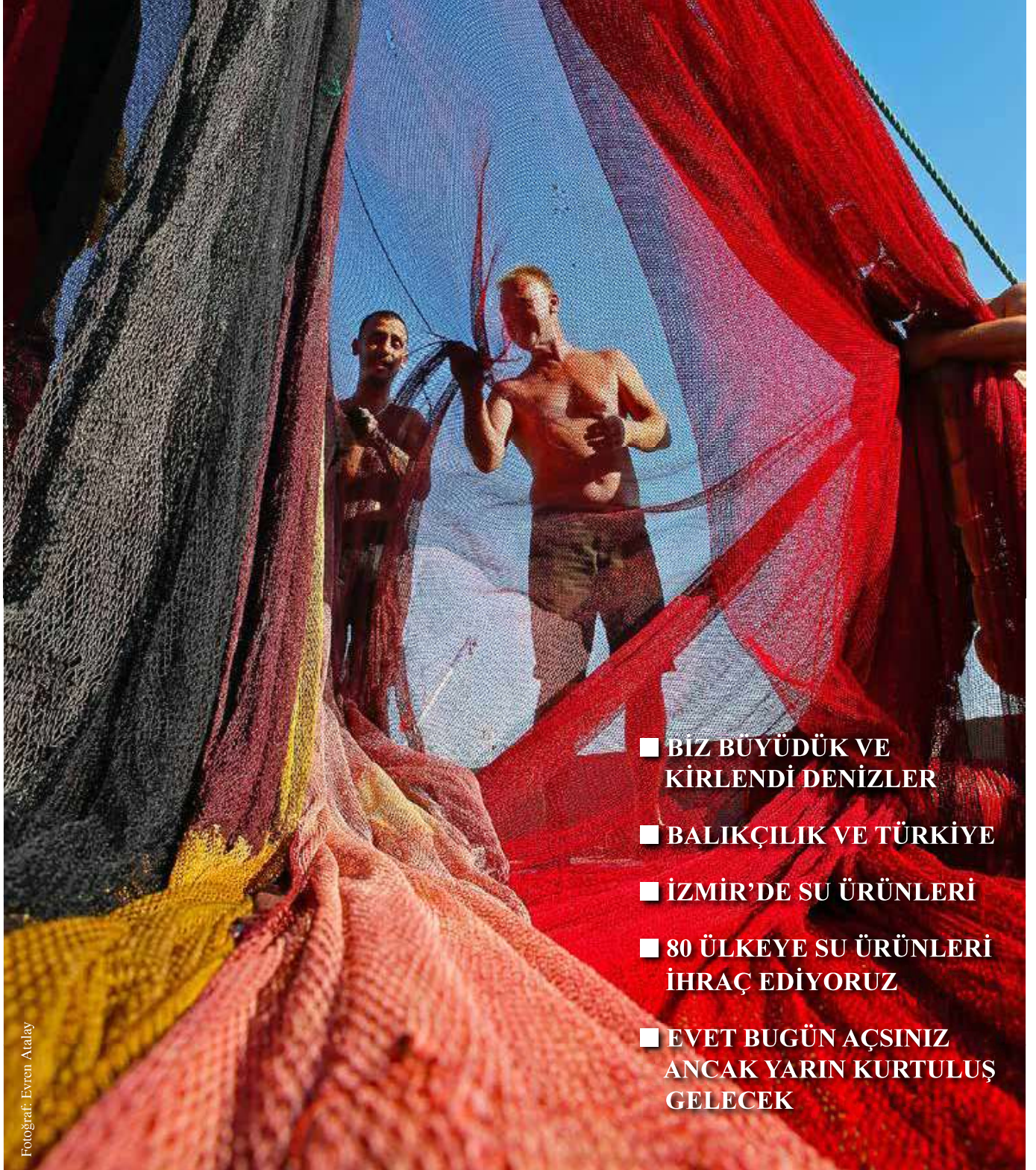
# DENİZDEN MERHABA

31. YIL



İMEAK Deniz Ticaret Odası İzmir Şubesi Dergisidir.

Temmuz - Ağustos - Eylül 2018 • Sayı:19



■ BİZ BÜYÜDÜK VE  
KİRLENDİ DENİZLER

■ BALIKÇILIK VE TÜRKİYE

■ İZMİR'DE SU ÜRÜNLERİ

■ 80 ÜLKEYE SU ÜRÜNLERİ  
İHRAÇ EDİYORUZ

■ EVET BUGÜN AÇSINIZ  
ANCAK YARIN KURTULUŞ  
GELECEK



Av. Barış Çalık

## DENİZ RAPORU (“SEA PROTEST”) VE UYGULAMADA YAŞANAN SORUNLAR

*“Özünde mahkemeler yargılama yapan ve uyuşmazlık çözen mercilerdir. Oysa deniz raporu düzenlenmesinde herhangi bir uyuşmazlık çözümü söz konusu değildir. Bu durumda deniz raporunun düzenlenmesinin mahkemeler yerine başkaca idari makamlara bırakılması da mümkündür. Kanımca Türkiye’de deniz raporunu düzenleme yetkisinin mahkemeler yerine Liman Başkanlıklarına bırakılması yerinde olacaktır”.*

**D**eniz yoluyla yapılan taşımacılık işlerinde, yolculuk esnasında geminin kendisini veya yükü ilgilendiren ya da başkaca bir maddi zarar doğuran bir kazanın meydana gelmesi durumunda donatan, gemi kaptanı, idari makamlar veya meydana gelen hadise ile ilgili olduğunu kanıtlayan kişiler İngilizce “Sea Protest” olarak adlandırılan “Deniz Raporu” düzenlenmesini isteyebilmektedir. Yasal olarak deniz raporu, meydana gelen hadisenin hemen ardından vakit kaybetmeksizin

geminin ilk uğrak yaptığı limanda düzenlenmektedir. Deniz raporu, bayrağına bakılmaksızın tüm gemiler için ülkemiz sınırları içinde mahkemelerce düzenlenmekte, aynı zamanda sadece Türk bayraklı gemilere mahsus olarak ülkemiz dışında da Türk konsolosluklarınca da düzenlenebilmektedir.

Deniz raporu düzenlenmesi için mahkemeye dilekçe ile başvurularak meydana gelen hadise açıklanmakta ve aynı zamanda geminin personel listesi, meydana gelen hadisenin

kayıtlı olduğu gemi jurnalinin ilgili sayfalarının örnekleri ve gemi kaptanı tarafından tutulmuş kaptan raporu da mahkemeye ibraz edilmektedir. Daha sonra gemi kaptanı ve uygulamada en az iki gemi personeli mahkemede dinlenmek üzere hazır edilmektedir. Gerek görülmesi halinde hakim, mahkemede hazır olmayan gemi adamlarının da mahkemede hazır edilmesini isteyebilir. Aynı zamanda gemi, yük ve meydana gelen hadise ile ilgili diğer kişilerin de mahkemede hazır bulunması mümkündür. Deniz



# DENİZ HUKUKU

raporu düzenlenmesi için mahkemeye başvurulmasını müteakip uygulamada mahkemenin müsaitliğine ve iş yoğunluğuna göre genellikle aynı gün mahkeme nezdinde duruşma açılmakta ve hakim tarafından kaptan ve hazır bulunan gemi adamları dinlendikten sonra ifadeleri tutanağa kaydedilmekte, bu tutanak, ifade veren kaptan, gemi adamları ve hakim tarafından imzalandıktan sonra tutanak üstüne mahkeme mührü tatbik edilmektedir. Bu tutanağın bir nüshası mahkeme tarafından dosyasında saklanmakta ve talep edilmesi halinde duruşmaya katılanlara da bu tutanağın bir örneği verilmektedir. İşte mahkemenin düzenlenmiş olduğu bu tutanak deniz raporudur.

## ZAMAN KAYBI YAŞANMASIN

Özünde deniz raporunun düzenlenmesi için mahkemeye başvurulduğunda mahkeme nezdinde bir muhakeme, yani bir yargılama yapılmamakta, meydana gelen kaza ile ilgili tarafların sorumlulukları ya da kusurları gibi hadisenin esası hakkında herhangi bir incelemede bulunulmamakta, fakat sadece olayın nasıl meydana geldiği hususunda gemi kaptanı ile mahkemede hazır bulunan gemi adamlarının tek tarafı olarak beyanları tutanak altına alınmaktadır. Bu noktada, Türkiye’de deniz raporu düzenlenmesi için Türk mahkemelerinin yetkili kılınması kanımca kimi zaman gemi ve yük ilgilileri nezdinde hak kayıplarının yaşanmasına neden olabilmektedir. Özellikle büyük şehirler başta olmak üzere, mahkemelerdeki iş yoğunluğu herkesin malumudur. Aynı zamanda kamu kurumu olan mahkemeler haftanın beş günü resmi mesai saatlerinde faaliyet göstermekte fakat mesai saatleri dışında, hafta sonları ve resmi tatil günlerinde faaliyetlerine ara vermektedir. Bilindiği üzere gelişen teknoloji karşısında tüm dünyada denizcilik de gelişmiştir ve hızlı bir biçimde gelişmeye de devam etmektedir. Teknolojideki gelişmeler neticesinde gemilerin uğrak yaptıkları limanlarda kaldıkları süreler de azalmıştır. Örnek vermek gerekir ise, konteyner taşımacılığında, büyük

konteyner hatları limanlardan bir saatte en az yirmi beş konteyner hareketi yapılmasını istemektedir ki, buna bağlı olarak da konteyner gemilerinin yükleme ve tahliye yapmak için limanlarda bekleme süreleri ciddi anlamda azalmıştır. Buna göre, akşam saatlerinde limana yanaşan bir konteyner gemisinin ertesi gün mesai saatleri başlamadan limandan ayrılması muhtemel hale gelmiştir. Aynı şekilde kruvaziyer yolcu gemilerinin de limanlarda kalma süreleri sınırlıdır. Bu durum karşısında, yolculuk esnasında kaza geçiren bir geminin Türkiye’deki ilk uğrak limanına hafta içi, mesai saatleri dışında ulaşması durumunda, kaza ile ilgili olarak mahkemelerce deniz raporu düzenlenmesini talep edilebilmesi için gemi veya yük ilgililerinin ertesi günkü resmi mesai saatlerini beklemesi gerekecektir. Yine yolculuk esnasında kaza geçiren bir gemi, Türkiye’deki ilk uğrak limanına Cuma günü mesai saatleri dışında uğramış ise, bu durumda meydana gelen kaza nedeniyle mahkemeler nezdinde deniz raporu düzenlenmesinin talep edilebilmesi için gemi ya da yük ilgililerinin uğrak yapılan limanda ilk mesai günü olan Pazartesi gününü beklemesi gerekecektir. Hele ki yolculuk esnasında kaza geçiren bir geminin Türkiye’deki ilk uğrak limanına uzun bayram tatili günlerinde ulaşması halinde, meydana gelen kaza nedeniyle mahkemeler nezdinde deniz raporu düzenlenmesinin talep edilebilmesi için gemi ya da yük ilgililerinin bu uzun bayram tatilinin sona ermesini beklemesi gerekecektir. İşte bu gibi durumlarda gerekli işlemlerin yapılabilmesi ve deniz raporunun düzenlenebilmesi için geminin ilk uğrak yapılan Türk Limanında beklemesi gerekecektir ki bu yöndeki beklemler gerek gemi ilgilileri gerekse de yük ilgilileri için zaman kaybına yol açacak ve taşımada muhtemel gecikmelerin oluşması söz konusu olacaktır.

## YETKİ LİMAN BAŞKANLIKLARINA BIRAKILMALI

Yukarıda mahkemelerce düzenlenen deniz raporlarında

herhangi bir yargılamanın yapılmadığı, mahkemelerce herhangi bir kusur ve sorumluluk tespitinde bulunulmadığı, mahkemelerin sadece gemi kaptanı ve gemi adamlarını dinleyerek yolculuk esnasında meydana gelen kaza ile ilgili bu kişilerin tek tarafı ifadelerini tutanak altında aldığı ifade edilmiştir. Özünde mahkemeler yargılama yapan ve uyuşmazlık çözen mercilerdir. Oysa deniz raporu düzenlenmesinde herhangi bir uyuşmazlık çözümü söz konusu değildir. Bu durumda deniz raporunun düzenlenmesinin mahkemeler yerine başkaca idari makamlara bırakılması da mümkündür. Kanımca Türkiye’de deniz raporunu düzenleme yetkisinin mahkemeler yerine Liman Başkanlıklarına bırakılması yerinde olacaktır. Liman Başkanlıkları yirmi dört saat esasına göre çalışan resmi kurumlardır. Aynı zamanda Limanlar Yönetmeliği’nin “Deniz Olaylarının Bildirim Yükümlülüğü” başlıklı 24. maddesi “Liman sahasına gelen gemi ve deniz araçları ile kıyı tesislerinin ilgilileri; seyir sırasında, demirleme sahasında veya kıyı tesisinde meydana gelen deniz kazalarını, önemli makine arızalarını, genel seyir güvenliği bakımından saptadıkları sakıncalı hususları ve gemide işlenen suçları, önce VHF veya diğer uygun iletişim araçları ile olaydan itibaren en geç üç saat içinde ve kanaatlerini içeren yazılı bir raporu da en geç yirmi dört saat içinde liman başkanlığına bildirmekle yükümlüdür.” hükmüne amirdir. Buna göre gemilerin ya da yüklerin yolculukları esnasında karşılaştıkları kazaların varış yapılacak ilk Türk Limanındaki Liman Başkanlığına bildirim yükümlülüğü bulunmaktadır. Bu yöndeki bildirim ile zaten Liman Başkanlıkları yolculuk esnasında gemi ya da yükte meydana gelen kazadan haberdar olacaktır ki, geminin bu limana ulaşmasını müteakip Liman Başkanlıklarınca daha önce kendilerine bildirilen kaza raporuna istinaden gemi kaptanı ve gemi adamlarının dinlenmesi ve ifadelerinin alınması ile deniz raporunun yine Liman Başkanlıklarınca düzenlenmesi hem usul ekonomisi yönünden faydalı olacak hem de mahkemelerce deniz raporu düzenlenmesindeki muhtemel gecikmeler ve gecikmeden kaynaklı zararların önüne geçilmiş olunacaktır.

